

О.О. ФАЛЬЧЕНКО, к.э.н., ст.викл., НТУ «ХПІ», Харків

Н.Б. ТОКАРЬ, ас., НТУ «ХПІ», Харків

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ТА ПРОЦЕС ЙОГО ПЛАНУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Прибуток – це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання, який зазнає впливу багатьох чинників. Є певні особливості у формуванні прибутку підприємств залежно від сфери та виду діяльності, форми власності, розвитку ринкових відносин.

Прибуток, як економічний показник, дозволяє поєднувати економічні інтереси держави, підприємства, як господарюючого суб'єкта, робітників і власника підприємства. Прибуток синтезує в собі всі сторони діяльності підприємства, характеризує ефективність його господарської діяльності в цілому. В сучасних умовах розвитку економіки підприємства можуть обирати політику розподілу чистого прибутку самостійно. Ніякі органи, в тому числі держава, не мають права вмішуватися в процес використання чистого прибутку. Ринкові умови господарювання визначають пріоритетні напрямки розподілу власного прибутку. Розвиток конкуренції викликає необхідність розширення виробництва, його удосконалення, задоволення матеріальних і соціальних потреб трудових колективів. У відповідності до цього, по мірі надходження чистий прибуток підприємства спрямовується на роботи по створенню, освоєнню і впровадженню нової техніки; на удосконалення технології і організації виробництва; на модернізацію обладнання; покращення якості продукції; технічне переобладнання, реконструкцію діючого виробництва. Чистий прибуток є джерелом поповнення власних обігових коштів. Поряд з фінансуванням виробничого розвитку прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства спрямовується на задоволення споживчих і соціальних потреб. Забезпечуючи виробничі, матеріальні і

соціальні потреби за рахунок чистого прибутку, підприємство повинне прямувати до встановлення оптимального співвідношення між накопиченням і споживанням з тим, щоб враховувати умови ринкової кон'юнктури і, разом з тим, стимулювати і заохочувати результати праці робітників підприємства. Ефективність управління процесами утворення прибутку значною мірою залежить від якості аналізу, реальності виявлених резервів збільшення прибутку, економічного обґрунтування планів (прогнозів) формування та використання прибутку на майбутній період. Обґрунтування обсягу формування прибутку підприємства на плановий період передбачає з одного боку, визначення цільової величини прибутку, що забезпечує умови самофінансування і вирішення стратегічних і тактичних задач, що стоять перед ним, з другого – розрахунок можливості отримання прибутку при прогнозованому обсязі товарообігу, доходу і витрат. Величина прибутку, як цільова функція діяльності підприємства, залежить від обраної стратегії. Як відомо, вона може бути мінімальною, нормальною і необхідною. Для визначення мінімального і нормального прибутків як цільової функції підприємства виходять із прогнозованої величини капіталу підприємства, прогнозу мінімального рівня рентабельності капіталу (прогноз процентної ставки банків) і прогнозу норми прибутку на капітал (середньогалузева рентабельність капіталу). При прогнозуванні величини капіталу необхідно врахувати склад і розмір джерел його збільшення (кредити банків, випуск облігацій, продаж акцій або що, а також впливу на його вартість інфляційних очікувань) необхідна величина прибутку підприємства розраховується, виходячи із потреби підприємства в фінансуванні його виробничого і соціального розвитку, забезпечення необхідного соціального споживання, утворення фондів розвитку і фонду виплати дивідендів власникам підприємства, створення фінансових резервів, а також виплати податкових і інших обов'язкових платежів, що здійснюються з прибутку. Таким чином, необхідний прибуток визначає умови для самофінансування підприємства. Прибуток в узагальненому вигляді відображає результати господарювання, служить важливою економічною характеристикою

ефективності роботи підприємств. Він займає центральне місце в загальній системі вартісних інструментів і важелів управління економікою.